

A családi kapcsolatokkal való elégedettség a Covid-19-járvány árnyékában

Balogh Karolina

Bevezetés

A Covid-19-járvány szinte egyik pillanatról a másikra hozott gyökeres változást az emberek életébe 2020 elején. A védekezés gyors és radikális lépéseket igényelt világszerte. A vírus terjedésének megakadályozása érdekében a fizikai interakciókat csökkentő korlátozások, valamint a különböző járványhullámok alatt hosszabb-rövidebb időre kijárási korlátozásokat is bevezettek. A formális és az informális kommunikációs csatornák is az otthonmaradásra szólítottak fel.

A vírus terjedése, illetve a korlátozások társadalmi hatásai között említhetjük például a halálozások számának növekedését, a munkanélküliségi, valamint a szegénységi ráták emelkedését, a társas kapcsolatok megváltozását és ezek mentális egészségre gyakorolt hatását is. A kijárási korlátozások következtében az emberek mindennapi élete jelentősen megváltozott, hiszen az oktatási intézmények bezártak, sok munkahelyen pedig home office-t vezettek be. Ezek a változások jelentős kihívások elé állították a családokat a mindennapjaik megszervezése szempontjából. Emellett sokak számára meghatározó tapasztalat volt a munkahelyük bizonytalansága is, ami mentális és egzisztenciális jóllétüket is veszélyeztette. Ráadásul a vírustól való félelem is áthatotta a mindennapokat.

Az első kutatási eredmények felhívják a figyelmet arra, hogy a pandémia okozta krízishelyzetben felértékelődnek a szoros kapcsolatok, az ún. erős kötések, amelyek jelentős részét a családon belüli kapcsolatok jelentik (Dávid et al. 2021a). Más munkák azonban arra figyelmeztetnek, hogy a Covid-19-járvány számos negatív hatást is gyakorol a családi kapcsolatokra. Míg egyes kutatások a családi kapcsolatok minőségének és az ezzel összefüggő jóllét romlására hívják fel a figyelmet (Möhring et al. 2020, James et al. 2022), addig más tanulmányok egyenesen a Covid-19-járvánnyal összefüggő kockázatokra fókuszálnak, mint például a válások számának (Erát 2020) vagy a családon belüli erőszak mértékének emelkedése (Gregor-Kováts 2020, Wu-Xu 2020, Dávid et al. 2021b).

A Covid-19-járvány családi kapcsolatokra gyakorolt hatásának vizsgálata érdekében ebben a tanulmányban azt vesszük górcső alá, hogy a lezárások szempontjából a posztcovid-időszakban hogyan alakult a családi kapcsolatokkal való elégedettség a különböző párkapcsolati státusszal meghatározható emberek körében. A felhasznált adatbázis adatfelvételére 2021 őszén, a Covid-19-járvány negyedik magyarországi hullámában került sor. Ekkor már mindenki számára könnyen elérhetőek voltak a vírus elleni védőoltások. Bár a fertőzések volumene egyre emelkedett, újabb korlátozások nem kerültek bevezetésre. Az adatbázis nemcsak a válaszadók családi állapotáról, de a munkaerőpiaci aktivitásáról, anyagi helyzetéről, mentális egészségéről, társas kapcsolatairól, valamint a Covid-19-járvány egészségi állapotra, gazdasági helyzetre, családi kapcsolatokra, közösségekre gyakorolt hatásainak megítéléséről is részletes információkat tartalmaz, ami széleskörű elemzést tesz lehetővé.

A COVID-19-járvány családi kapcsolatokra gyakorolt hatása

A járvány miatti kijárási korlátozások jelentősen megváltoztatták a mindennapi élet dinamikáját. A családtagok együtt töltött idejének mennyisége és minősége is jelentősen megváltozott, ami pedig a korábbi mindennapi

feladatok felosztását is befolyásolta. A járvány korai szakaszában a kutatók arra hívták fel a figyelmet, hogy a krízishelyzet hatására – párkapcsolati szerepek, valamint az együtt töltött idő struktúrájának megváltozása miatt – a korlátozások feloldását követően megnövekedhet a válások száma (koronaválások) (Erát 2020).

A Központi Statisztikai Hivatal válásokra vonatkozó statisztikái szerint azonban Magyarországon nem jelent meg nagy volumenben a koronaválások jelensége. Bár 2021-ben magasabb volt a válások száma, mint az azt megelőző években, de nem volt magasabb, mint a 2000-es évek végén vagy a 2010-es évek első felében (1. táblázat). A 2021-es adatok kapcsán érdemes kiemelni a 2020-as válási adatok visszaesését is, ami mögött elsősorban a járványhelyzet miatti korlátozások (pl. ítélezési szünet a bíróságokon, kijárási korlátozások) állnak. A Covid-19-járvány házasságokra és válásokra gyakorolt hatásának egyértelműbb megítélésére majd a következő évek adatainak megismerése nyújt lehetőséget, ahogy arra Makay és Murinkó (2021) is rámutatott. A válásokra vonatkozó adatok ugyanakkor csak a házasságon alapuló családokról tájékoztatnak, ráadásul ezekben az esetekben is csak a jog által érvényesített változásokat jelentik.

1. táblázat

A válások fontosabb mutatószámai

Év	Válások száma	Ezer fennálló házasságra jutó válás	Ezer házasságkötésre jutó válás	Válások ezer 15 éves és idősebb házas férfira	Válások ezer 15 éves és idősebb házas nőre
2007	25 160	12,3	616,0	12,4	12,3
2008	25 155	12,5	627,2	12,6	12,5
2009	23 820	12,1	648,5	12,1	12,1
2010	23 873	12,3	672,1	12,4	12,3
2011	23 335	12,2	651,6	12,3	12,2
2012	21 830	11,7	603,7	11,8	11,7
2013	20 209	11,0	546,4	11,1	11,0
2014	19 576	10,8	504,8	10,9	10,8
2015	20 315	11,4	440,3	11,4	11,4
2016	19 552	11,0	377,4	11,1	11,0
2017	18 495	10,5	365,7	10,6	10,5
2018	16 952	9,7	333,5	9,7	9,7
2019	17 600	10,0	269,7	10,0	10,0
2020	14 979	8,5	223,3	8,5	8,5
2021	18 092	10,2	251,2	10,3	10,2

Adatok forrása: KSH Statdat

A családi- és párkapcsolatok változásairól összetettebb képet kaphatunk, ha a családi kapcsolatokkal való elégedettséget, valamint a szubjektív jóllétet vizsgáljuk meg. A családistressz-elmélet (family stress theory) szerint az olyan akut krízishelyzetek, mint a családok gazdasági helyzetét veszélyeztető változások (pl. bevételkiesés) jelentősen aláássák a családi kapcsolatokkal való elégedettséget, hiszen a stresszhelyzetek gyakrabban vezetnek vitához a párok között (Conger et al. 2010). A Covid-19-járvány elleni védekezés miatt bevezetett karantén azok számára, akik nem tudták munkájukat távmunkában végezni, sokszor anyagi és egzisztenciális válságot is jelentett (pl. gyárak átmeneti leállása, vendéglátóhelyek bezárása). A tartósan vagy átmenetileg munka nélkül maradókön kívül a home office-ban tovább dolgozók mindennapjai is gyorsan és váratlanul alakultak át. A családok együtt töltött ideje jelentősen megnövekedett, ami adott esetben növelheti a konfliktusok kialakulásának lehetőségét. A szakirodalom szerint a krízishelyzetek felerősítik a már korábban meglévő problémákat is (Schmid et al. 2021, Mohanty et al. 2022). A gyermeket nevelő szülők, akik home office-ban dolgoztak, valamint segíteniük kellett a gyermekük távoktatásban való részvételét is, a fokozott terhelés miatt még nagyobb stressz-szintet tapasztaltak meg. Emellett a vírustól való félelem közvetlenül is feszültséget okozott az emberek számára (Mohanty et al. 2022), a fokozott stressz pedig negatívan befolyásolja az emberek mentális egészségét, valamint a jóllétét is.

A nemzetközi szakirodalomban elsősorban a járványidőszak elejére vonatkozó eredmények érhetőek el. Számos kutatás vizsgálta a Covid-19-járvány által okozott különböző stressztünetek hatását a családi kapcsos-

latokra, valamint az emberek párkapcsolatukkal és családi kapcsolataikkal való elégedettségét (Möhring et al. 2020, Williamson 2020, Rudolph-Zacher 2021, Schmid et al. 2021, Mohanty et al. 2022). A kutatási eredmények megerősítik, hogy a Covid-19-járvány időszakában romlott a családi kapcsolatokkal való elégedettség, függetlenül a családi állapottól vagy a munka körülményeinek a változásától (pl. távmunkára történő áttérés) (Möhring et al. 2020, Schmid et al. 2021, Mohanty et al. 2022). A kutatási eredmények szerint a nők, valamint az alacsonyabb jövedelemmel rendelkezők nagyobb valószínűséggel voltak elégedetlenek a családi kapcsolataikkal (Möhring et al. 2020). Schmid és munkatársai (2021) a várakozásokkal szemben azt találták, hogy – szemben a gyermeket nevelő párokkal – a párkapcsolattal való elégedettség erősebben csökkent a home office-ban dolgozó gyermektelen párok esetében. Ennek magyarázataként azt valószínűsítik, hogy a gyermektelen pároknak a járvány kitörését megelőzően általában sokkal kevesebb konfliktusuk volt. Más kutatások ugyanakkor azt találták, hogy a kiskorú gyermeket nevelő szülőket általában negatívabban érintették a Covid-19-járvány hatásai. Ők nagyobb mértékű stresszről és szorongásról számoltak be, mint azok, akik nem nevelnek gyereket, hiszen a szülőknek még a gyermekeik távoktatásban való részvételét is meg kellett oldaniuk (Kerr et al. 2021). Ugyanakkor egy kutatásban a szülők arról számoltak be, hogy javult a gyermekükkel a kapcsolatuk, hiszen a lezárások időszakában jobban bevonódtak az életükbe, mint korábban (Canzi et al. 2021). Erre az eredményre reflektál az a magyar és erdélyi magyar anyákkal készült kvalitatív kutatás is, amely a karanténnal kapcsolatos tapasztalataikat mérte fel különös tekintettel a fizetett munka és a gondozási feladatok átalakulására. A kutatás középosztálybeli, diplomás nők körében zajlott, akik fizetett munkájukat távmunkában látták el. A kutatás eredményei szerint a járvány első hullámában, a lezárások idején az anyák elsősorban a gyermekükkel kapcsolatos gondoskodást helyezték előtérbe. A családjukkal együtt töltött idő mennyiségének megnövekedését többségében a karantén pozitívumának tartották amellett, hogy a megnövekedett gondozási feladatok legnagyobb része rájuk hárult, ami sok frusztrációt is jelentett számukra (Geambaşu et al. 2022).

Egy kapcsolatot vizsgáló magyar kutatás eredményei ugyanakkor arra is rávilágítanak, hogy a Covid-19-járvány miatti karanténhelyzetben felértékelődnek a családi kapcsolatok (Dávid et al. 2021a). Az egyén rezilienciáját ugyanis jelentősen befolyásolja, hogy mennyire számíthat a közvetlenül körülötte álló emberekre. A partnerektől kapott támogatás jelentősen növeli a családi kapcsolatokkal való elégedettség mértékét (Bar-Shachar et al. 2022).

A különböző eredmények akár ellentmondásosnak is tűnhetnek, ugyanakkor fontos kiemelni, hogy az egyes kutatások megközelítései általában kissé eltérőek voltak, a Covid-19-járvány hatását a családi élet különböző szegmenséből vizsgálták.

Rövid és munkatársai a 2016-os Mikrocenzus adatainak elemzése alapján arra a következtetésre jutottak, hogy a járványhelyzet a párkapcsolat nélküli szinglik és a gyermeküket egyedül nevelők számára nagyobb kitettséget jelent, őket még negatívabban érintik a korlátozások és az ebből fakadó stressztünetek. A gyermekeket egyedül nevelő anyák sokkal nagyobb arányban érezték magányosnak magukat, mint azok, akik párkapcsolatban éltek, függetlenül attól, hogy például van-e munkahelyük (Monostori 2022). Ez az eredmény szintén rávilágít, hogy az egyedülálló szülők számára több nehézséget hordozhatnak a lezárások.

Jelen tanulmányban annak a vizsgálatára teszünk kísérletet, hogy megállapítsuk, hogyan befolyásolta a járvány a különböző párkapcsolati státusszal rendelkezők családi kapcsolatokkal való elégedettségét. A választott indikátor a szubjektív jóllét a családi élet működésének is egy fontos mutatója. Kutatások bizonyítják, hogy a családi élettel való elégedettség mértéke és a családok kohéziója, kommunikációs mintázatai, valamint megküzdési képessége között szoros összefüggés van (Rudolph-Zacher 2021).

Jelen tanulmányban arra a kérdésre keressük a választ, hogyan alakult az egyes családtípusokban a családi kapcsolatokkal való elégedettség 2021 őszén, azaz a lezárások szempontjából poszt-covid-időszakban. A szakirodalmi eredmények alapján azt feltételezzük, hogy az egyedülálló, különösen az elváltak körében a családi kapcsolatokkal való elégedettség alacsonyabb, mint a házasságban vagy élettársi kapcsolatban élők között. Emellett feltételezhető, hogy azok, akiknek van kiskorú gyermekük, elégedettebbek családi kapcsolataikkal. Szintén feltehető, hogy a Covid-19-járvány negatív hatásait jobban megtapasztalók családi kapcsolataikkal is kevésbé lesznek elégedettek.

Adatok és módszerek

A kutatáshoz a Társadalmi Integráció 2021 adatfelvételét használtuk (KEP3). Ez egy 5000 fős, a felnőtt lakosságra országosan életkor, nem és terület szerint reprezentatív adatbázis, amely részletes információkat tartalmaz a válaszadók háztartásáról, társadalmi-demográfiai jellemzőiről, pl. gazdasági aktivitásról, egészségi állapotról, kapcsolataikról, de a Covid-19-járvánnyal kapcsolatos véleményükről is. A célcsoport a Magyarországon élő, 18 évesnél idősebb népesség volt. Az adatfelvételben kétlépcsős, rétegzett valószínűségi mintavételezés történt. Az elsődleges mintavételi egységek a települések, míg a végső mintavételi egységeket a megfelelő korú lakosság alkotta. A mintába került településeken a mintakeretben szereplő esetszámnak megfelelően, véletlenszerűen kerültek kiválasztásra lakcímek. A kérdezők címkártyáján a cím mellett a felkeresett személy neve és korcsoportja szerepelt.

Jelen vizsgálatot a 26–59 éves korosztályra, azaz egy tág középgenerációra szűkítettük. E megfontolás abból ered, hogy az idősebbek és a fiatalabbak családi kapcsolatainak struktúrája között jelentős eltérések lehetnek. A 25 évesek és ennél fiatalabbak nagyobb valószínűséggel élnek szüleikkel, különösen abban az esetben, ha még felsőfokú tanulmányokat folytatnak, így számukra a szüleik jelentik elsősorban a családi kapcsolatokat. Az idősebb generáció helyzete is nagyobb valószínűséggel más, hiszen a 60 évesnél idősebbek több mint egyharmada özvegy (37,5%). A legidősebbek és legfiatalabbak családi kapcsolatokra vonatkozó értékelése feltehetően más szempontok alapján történhet, s talán a Covid-19-járvánnyal kapcsolatban is valamivel eltérőbbek a tapasztalataik, mint a 26–59 éveseknek. Ezért most ennek az elemzésnek a keretében velük nem foglalkozunk. Az elemzésben továbbá külön megvizsgáljuk az egyedülállókat², valamint a házastársal vagy élettárral együtt élőket is, hiszen feltehetően az ő családi kapcsolataikról alkotott véleményük is nehezen összevethető. Ezt a döntést továbbá az indokolja, hogy a kutatás nem kizárólag a párkapcsolati státusszal, a családi állapottal és családi kapcsolatokkal összefüggő témákra fókuszált, hanem sokkal szélesebb körű témákat is vizsgált. A válaszadók így nem kaptak pontos definíciót arra vonatkozóan, hogy mit értsenek „*családi kapcsolatokon*”. Az elemzés elkészítésekor azzal a feltételezéssel élünk, hogy a hasonló párkapcsolati státusszal rendelkező emberek hasonlóbban értelmezik a családi kapcsolatok definícióját annak függvényében, hogy született-e már gyerekük vagy sem. A tanulmány megközelítése nem tesz különbséget aközött, hogy a válaszadó házasságban vagy élettársi kapcsolatban él-e, hiszen a családi kapcsolatokkal való elégedettség szempontjából csupán azt vesszük figyelembe, hogy van-e olyan partnere, akivel tartósan együtt él. Ezt a döntést feltáró elemzésünk is megerősítette, amely nem mutatott szignifikáns eltérést a családi kapcsolatokkal való elégedettségben a házasok és az élettársi kapcsolatban élők között.

A családi kapcsolatokra, valamint a Covid-19-járványra vonatkozó adatokat elsőként leíró módon vizsgáljuk. Ezt követően multinomiális logisztikus regressziós modellek segítségével azt próbáljuk feltérképezni, hogy a Covid-19-járvány értékelése hogyan befolyásolja a családi kapcsolatokkal való elégedettséget a posztcovid-időszakban.

A családi kapcsolatokkal való elégedettség mértékének mérésére egy 11 fokú skála szolgált, ahol a válaszadónak azt kellett megmondania, hogy mennyire elégedett a családi kapcsolataival³. A 0 azt jelentette, hogy egyáltalán nem elégedett, míg a 10-es azt, hogy teljes mértékben elégedett. A változót a szakirodalmi ajánlásokra tekintettel (Erát 2022) kategoriális változóvá alakítottuk, ahol az egyes kategóriák az elégedettség mértékét fejezik ki: 0–5 „*Nem igazán elégedett*”, 6–7 „*Kissé elégedett*”, 8–9 „*Elégedett*”, 10 „*Teljes mértékben elégedett*”.

A Covid-19-járvány értékelésének mérése hasonlóan, de egy 5 fokú skála segítségével történt. Ebben az esetben az élet különböző aspektusaira vonatkozóan (pl. Magyarország gazdasági helyzete, a személyes egészsége stb.) kellett a válaszadóknak megmondania, hogy azt a Covid-19-járvány nagyon negatívan (1-es érték) vagy nagyon pozitívan befolyásolta (5-ös érték). A teljes kérdésből a személyes életre vonatkozó ite-

¹ Az időbeli tendenciák változásának leírásához kiegészítő információkat kölcsönöztünk a Társadalmi Integráció 2018 (KEP1) adatfelvételből, amely jelen kutatás előzményének tekinthető.

² A kutatás nem rendelkezik teljeskörű információkkal arra vonatkozóan, hogy az egyedülálló csoportján belül kinek van különélő párkapcsolata (LAT). Ez az információ csak a nőtlen és hajadon csoport vonatkozásában elérhető, az elváltak és az özvegyek vonatkozásában erről nincs adat, amely az elemzés egyik korlátját jelenti.

³ Kérem, mondja meg, hogy mennyire elégedett a következő dolgokkal. Ha egyáltalán nincs megelégedve, mondjon nullát, ha teljesen elégedett, adjon 10-es-t. Ön mennyire van megelégedve a családon belüli kapcsolataival?

mek kerültek bevonásra az elemzésbe⁴. A Covid-19-járványra vonatkozó változókat is kategoriális változókká transzformáltuk: 1-2 „Negatívan változtatta meg”, 3 „Semleges volt”, 4-5 „Pozitívan változtatta meg”.

Eredmények

Az adatokat először leíró módon vizsgáltuk meg. Annak érdekében, hogy az időbeli tendenciákról is benyomást szerezzünk, a 2018-as Társadalmi Integráció adatbázis (KEP 1, N=2700) adatait⁵ is segítségül hívtuk. Az adatokat a válaszadó párkapcsolati státusza, valamint aszerint vizsgáltuk, hogy nevel-e a háztartásában kiskorú gyermeket.⁶ A családi kapcsolatokkal való elégedettségről elmondható, hogy az egyedülállók átlagosan kevésbé elégedettek a családi kapcsolataikkal (7,18), mint a házastárssal vagy élettárrsal együtt élő válaszadók (8,21). A kiskorú gyermeket nevelők azonban mindegyik csoportban átlagosan elégedettebbek az életükkel (egyedülállók 7,42; házások 8,60) (2. táblázat). A keresztábra eredményéből is jól látszik, hogy a párkapcsolatban házas vagy élettárrsal élő válaszadók között szignifikánsan magasabb volt azoknak az aránya, akik teljesen elégedettek voltak családi kapcsolataikkal. Ha az egyedülállókon belül megkülönböztetjük a még hajadon és nőtlen válaszadókat az elváltaktól, látható, hogy az elváltak jelentősen elégedetlenebbek a családi kapcsolataikkal (6,61), mint azok, akik még nem voltak házások (7,47). A 2018-as adatokkal való összehasonlítás jól jelzi, hogy a családi kapcsolatokkal való elégedettség mértéke nem változott jelentősen 2021-re.

2. táblázat
Mennyire elégedett a családi kapcsolataival?

Párvizsgálati státusza	Nevel-e a háztartásában kiskorú gyermeket?	Mennyire elégedett a családon belüli kapcsolataival?							
		Nem igazán elégedett	Kissé elégedett	Elégedett	Teljes mértékben elégedett	2021		2018	
						Átlag (10-es skála)	Szórás	Átlag (10-es skála)	Szórás
Egyedülálló sig: 0,462	Nem	24,1	25,4	29,6	20,9	7,16	2,42	7,06	2,34
	Igen	21,0	22,9	37,1	19,0	7,42	2,25	7,46	2,17
	Total	23,8	25,2	30,3	20,7	7,18	2,41	7,10	2,32
Házias vagy élettárrsal él sig: 0,000	Nem	13,3	20,6	38,7	27,4	7,94	1,93	7,97	1,92
	Igen	6,0	14,9	37,6	41,5	8,60	1,62	8,37	1,67
	Total	10,3	18,3	38,3	33,1	8,21	1,84	8,13	1,83
Total sig:0,000	Nem	18,2	22,8	34,6	24,4	7,59	2,20	7,60	2,14
	Igen	7,7	15,8	37,6	38,9	8,46	1,75	8,28	1,75
	Total	15,0	20,7	35,5	28,8	7,85	2,11	7,81	2,05

Adatok forrása: KEP 2018, 2021, saját szerkesztés

4 2020. március 4-e óta több hullámban koronavírus-járvány zajlott Magyarországon. Véleménye szerint hogyan változtatta meg a koronavírus az alábbi tényezőket? Kérem, hogy osztályozzon úgy, ahogy az iskolában szokás: az 1 jelente azt, hogy nagyon negatív módon változtatta meg, az 5 pedig azt, hogy nagyon pozitív módon változtatta meg. Természetesen közbelső osztályzatokat is adhat. Tehát hogyan változtatta meg a koronavírus az Ön pénzügyi helyzetét; az Ön munkáját; az Ön személyes egészségét; a családi kapcsolatok minőségét?

5 A 2018-as adatbázis is a magyar felnőtt lakosságra reprezentatív keresztmetszeti adatfelvétel.

6 A gyermekek esetén a vér szerinti és a nem vér szerinti gyermekeket is figyelembe vettük.

A családi kapcsolatokkal való elégedettség a Covid-19-járvány árnyékában

Balogh Karolina

A Covid-19-járvány családi kapcsolatokra gyakorolt hatásáról a válaszadók inkább negatívan vélekedtek, a válaszadók több mint egyharmada gondolta azt, hogy a Covid-19-járvány negatívan befolyásolta a családi kapcsolatokat, a válaszadók negyede szerint viszont pozitív irányba változtak a családi kapcsolatok. A legnagyobb arányban azok voltak, akik úgy vélték, hogy a járványnak nem volt hatása a családi kapcsolatok minőségére. Párkapcsolati státusz szerint nem figyelhető meg szignifikáns különbség. Az egyedülállók almintájában ugyanakkor mutatkozik a járvány hatásának megítélésében különbség aszerint, hogy a válaszadó nevel-e gyermeket vagy sem. A gyermeket nevelők nagyobb arányban (42,7%) gondolták azt, hogy a járvány negatívan befolyásolta a családi kapcsolatokat. Ezzel szemben azok, akik nem nevelnek gyermeket, inkább úgy vélték (41,1%), hogy a járványnak nem volt hatása a családi kapcsolatok alakulására.

3. táblázat

Hogyan befolyásolta a Covid-19-járvány a családi kapcsolatokat?

Párkapcsolati státusza	Nevel-e a háztartásában kiskorú gyermeket?	Hogyan változtatta meg a Covid-19-járvány a családi kapcsolatok minőségét?				
		Negatívan változtatta meg	Semleges volt	Pozitívan változtatta meg	Átlag, 5-ös skála	Szórás
Egyedülálló sig: 0,034	Nem	36,7	41,1	22,2	2,75	1,08
	Igen	42,7	28,2	29,1	2,78	1,19
	Total	37,3	39,8	22,9	2,75	1,09
Házastárssal vagy élettárssal él sig: 0,356	Nem	34,7	37,5	27,7	2,85	1,12
	Igen	34,1	40,5	25,4	2,83	1,07
	Total	34,5	38,7	26,8	2,84	1,10
Total sig: 0,917	Nem	35,7	39,1	25,2	2,81	1,10
	Igen	35,1	39,0	25,9	2,83	1,08
	Total	35,5	39,1	25,4	2,81	1,09

Adatok forrása: KEP 2021, saját szerkesztés

Ezt követően azt vizsgáljuk, hogy a lezárások szempontjából posztcovid-időszakban milyen tényezők befolyásolják a családi kapcsolatokkal való elégedettséget a Covid-19-járvánnyal összefüggésben. Ehhez három multinomiális logisztikus regressziós modellt készítettünk. Az első modell a teljes 26–59 éves mintán, míg a második a házasság vagy élettársi kapcsolatban élők, a harmadik pedig az egyedülállók almintáján készült. A modellek függő változója a családi kapcsolatokkal való elégedettséget mérő 4 kategóriás változó volt. A kategóriák közül a családi kapcsolatokkal teljes mértékben elégedettek csoportja jelenti a referencia kategóriát. A modellek elkészítéséhez magyarázóváltozóként vontuk be a válaszadó kiskorú és nagykorú gyermekeinek számát (a vér szerinti és a nem vér szerinti gyermekeket egyaránt figyelembe vettük, függetlenül attól, hogy a válaszadó háztartásában éltek-e vagy sem). A bevont változók között szerepelt, hogy a válaszadó egyfős háztartásban él-e, a szubjektív jövedelmi helyzete (könnyen tudja-e háztartása fedezni a kiadásokat), az, hogy milyennek tartja az egészségi állapotát (jó – kielégítő – rossz), valamint a barátainak a száma. A teljes mintán készített modell esetében a családi állapot is magyarázóváltozóként került bevonásra (házasság vagy élettársi kapcsolatban él – elvált vagy özvegy – nőtlen vagy hajadon). A Covid-19-járvánnyal kapcsolatos változók közül a saját életére vonatkozó változókat vontuk be (a járvány milyen hatással volt a a) családi kapcsolatokra, b) a pénzügyi helyzetére, c) a munkájára, d) az egészségi állapotára. A változókat kategoriális formában (negatív hatás – semleges hatás – pozitív hatás) vontuk be. Kontrollváltozóként figyelembe vettük a munkaerőpiaci aktivitását, a lakóhelye településtípusát, a legmagasabb iskolai végzettségét, valamint a nemét és az életkorát.

A családi kapcsolatokkal való elégedettség a Covid-19-járvány árnyékában

Balogh Karolina

4. táblázat
Multinomiális logisztikus regressziós modellek eredményei
a családi kapcsolatokkal való elégedettségről – 26–59 évesek teljes minta

Mennyire elégedett a családon belüli kapcsolataival (ref: Teljes mértékben elégedett)	Elégedett		Kissé elégedett		Nem igazán elégedett	
	Exp(B)	C.I. (95%)	Exp(B)	C.I. (95%)	Exp(B)	C.I. (95%)
Párkapcsolati státusza (ref: házastárssal vagy élettárssal él)						
Egyedülálló – nőtlen, hajadon	1,214	0,878–1,679	1,483*	1,028–2,141	2,223***	1,469–3,365
Egyedülálló – elvált vagy özvegy	1,251	0,817–1,914	2,517***	1,603–3,951	3,675***	2,251–6,001
Kiskorú gyermekek száma	0,925	0,840–1,018	0,770***	0,671–0,883	0,817*	0,696–0,959
Nagykorú gyermekek száma	0,955	0,844–1,081	0,871	0,747–1,016	0,789*	0,655–0,951
Egyfős háztartásban él-e	1,092	0,754–1,581	1,366	0,917–2,036	1,778**	1,154–2,739
Szubjektív jövedelmi helyzet (ref: háztartása könnyen tudja fedezni a kiadásokat)	1,480***	1,193–1,838	1,922***	1,493–2,473	2,660***	1,973–3,587
Barátok száma	0,959	0,916–1,004	0,920**	0,868–0,976	0,830***	0,768–0,898
Egészségi állapota (ref: rossz az egészségi állapota)						
Kielégítő az egészségi állapota	2,827*	1,061–7,532	1,734	0,692–4,346	1,509	0,597–3,817
Jó az egészségi állapota	1,448	0,573–3,659	0,521	0,220–1,236	0,306**	0,128–0,735
A Covid-19-járvány hatásának megítélése a családi kapcsolatokra (ref: pozitívan változtatta meg)						
Semleges volt	0,943	0,719–1,237	1,004	0,729–1,383	2,023***	1,369–2,988
Negatívan változtatta meg	0,826	0,614–1,113	0,809	0,567–1,154	1,732**	1,126–2,664
A Covid-19-járvány hatásának megítélése a saját pénzügyi helyzetére (ref: pozitívan változtatta meg)						
Semleges volt	0,954	0,643–1,417	0,513**	0,336–0,785	0,374***	0,234–0,597
Negatívan változtatta meg	1,008	0,654–1,551	0,518**	0,336–0,785	0,258***	0,151–0,441
A Covid-19-járvány hatásának megítélése a saját munkájára (ref: pozitívan változtatta meg)						
Semleges volt	1,221	0,842–1,770	1,056	0,696–1,602	0,661	0,413–1,057
Negatívan változtatta meg	0,926	0,600–1,427	0,724	0,438–1,195	0,702	0,398–1,239
A Covid-19-járvány hatásának megítélése a saját személyes egészségére (ref: pozitívan változtatta meg)						
Semleges volt	0,93	0,670–1,292	0,801	0,550–1,166	0,645*	0,419–0,994
Negatívan változtatta meg	1,033	0,700–1,524	1,15	0,736–1,798	0,963	0,578–1,605
Neme (ref: nő)	0,928	0,761–1,132	0,964	0,763–1,219	1,022	0,778–1,343
Gazdasági aktivitása (ref: inaktív)						
Munkanélküli	1,399	0,483–4,052	1,856	0,610–5,653	4,970**	1,591–15,525
Aktív	1,381	0,861–2,214	1,413	0,801–2,492	1,78	0,903–3,507
Lakóhely (ref: község)						
Város	1,054	0,826–1,346	1,043	0,785–1,386	0,814	0,585–1,134
Megyeszékhely	1,466*	1,081–1,988	1,211	0,840–1,746	1,054	0,688–1,614
Budapest	1,199	0,884–1,626	1,083	0,756–1,551	1,295	0,865–1,939
Legmagasabb befejezett iskolai végzettség (ref: diploma)						
Érettségi	1,328*	1,026–1,718	1,679**	1,209–2,331	1,351	0,903–2,021
Szakma	1,735***	1,305–2,307	2,108***	1,476–3,011	2,007***	1,312–3,072
Legfeljebb általános iskola	2,340***	1,606–3,408	3,927***	2,545–6,061	4,198***	2,561–6,883
Korcsoport (ref: 50–59 éves)						
40–49 éves	0,772	0,582–1,024	1,092	0,785–1,518	0,957	0,659–1,390
30–39 éves	0,678**	0,510–0,903	0,960	0,683–1,349	0,918	0,623–1,353
26–29 éves	0,982	0,685–1,406	1,056	0,687–1,624	0,661	0,391–1,116
N	3045					
Nagelkerke Pseudo R2	0,241					
AIC	6854,540					
BIC	7388,250					

Megjegyzés: * $p < 0,05$; ** $p < 0,01$; *** $p < 0,001$.

A teljes vizsgált mintára vonatkozó eredmények (4. táblázat) is mutatják, hogy a házasságban vagy élet-társi kapcsolatban élőkhez képest a hajadon vagy nőtlen és az elvált vagy özvegy válaszadók is szignifikán- san nagyobb eséllyel mondták azt, hogy elégedetlenek vagy csak kissé elégedettek családi kapcsolataikkal. A teljes mértékben elégedettek és elégedettek között nincs szignifikáns eltérés ebben az összehasonlításban. A kiskorú gyermekek száma (0 gyermekszámtól indulva) növeli a családi kapcsolatokkal való elégedettsé- get, hiszen a teljes mértékben elégedettebbekhez képest kisebb eséllyel voltak elégedetlenek vagy csak kissé elégedettek azok, akiknek egy vagy több kiskorú gyermekük van. Nagykorú gyermekek száma ugyan az elégedetlenség esélyét csökkenti, de a magasabb elégedettségi szintekre már nincs szignifikáns hatá- sa. Az egyfős háztartásban élők nagyobb eséllyel elégedetlenek a családi kapcsolataikkal, mint akik kettő vagy többfős háztartásban élnek. A bevont változók közül a szubjektív jövedelmi helyzet nagy befolyással bír a családi kapcsolatokkal való elégedettségre, ugyanis a teljesen elégedettekhez képest szignifikánsan nagyobb az esélye, hogy kevésbé elégedettek a családi kapcsolataikkal azok, akik csak nehézségek árán tudják kiadásait fedezni. A barátok száma szintén növeli az elégedettség mértékét. Az egészségi állapot esetén elmondható, hogy azok, akik kielégítő egészségi állapotról számoltak be, nagyobb eséllyel lesznek elégedettek a családi kapcsolataikkal, mint a rossz egészségi állapottal rendelkezők. A jó egészségi állapot pedig csökkenti a családi kapcsolatokkal való elégedetlenség esélyét.

A Covid-19-járványra vonatkozó változók kapcsán elmondható, hogy azok, akik úgy vélték, hogy a járvány negatív módon változtatta meg vagy nem hatott a családi kapcsolatokra, nagyobb eséllyel voltak elégedet- lenek ezekkel a kapcsolataikkal. A többi elégedettségi kategóriára azonban nem volt szignifikáns hatással. A Covid-19-járvány pénzügyi helyzetre gyakorolt hatása fordított összefüggést mutat. Azoknak a válaszadóknak a körében ugyanis, akik úgy vélték, hogy a járvány negatívan befolyásolta vagy nem befolyásolta azt, kisebb volt az esélye, hogy elégedetlenek vagy csak kissé elégedettek legyenek családi kapcsolataikkal. A Covid-19-jár- vány munkára gyakorolt hatásának nem volt szignifikáns hatása. A járvány egészségre gyakorolt hatása közül pedig azok esetében csökkent annak az esélye, hogy elégedetlenek legyenek családi kapcsolataikkal, akik úgy vélték, hogy a járvány nem változtatta meg az egészségi állapotukat. Összességében a Covid-19-járvány hatása gyengén befolyásolta a családi kapcsolatokkal való elégedettséget, ugyanis a járvány családi kap- csolatokra gyakorolt hatása és a párkapcsolati státusz, valamint a többi vizsgált dimenzió között nem volt kimutatható összefüggés. A kutatás során olyan regressziós modellek is készültek, ahol a függő változó a járvány családi kapcsolatokra gyakorolt hatása volt, azonban a vizsgált dimenziók közül kizárólag a lakóhely településtípusa, valamint más, Covid-19-járvány okozta hatásokat mérő változók jeleztek csak szignifikáns eltéréseket. Ennek oka lehet módszertani is, hiszen az adatfelvétel célja nem kizárólag ennek a témának a vizsgálata volt, így számos dimenzió nem került felmérésre (pl. a home office jelensége stb.). Emellett az is feltételezhető, hogy a Covid-19-járvány nem fejtett ki hosszú távú hatást, és a lezárások után másfél ével ez a tapasztalat már nem volt meghatározó a családi kapcsolatok megítélése szempontjából.

A kontrollváltozók közül az iskolai végzettségnek volt meghatározóan szignifikáns hatása. A diplomásokhoz képest az alacsonyabb iskolai végzettség növelte a családi kapcsolatokkal való csekélyebb elégedettség vagy elégedetlenség esélyét is. A lakóhely településtípusa, a gazdasági aktivitás és az életkor nem befolyásolta érdemben a családi kapcsolatokkal való elégedettséget.

A házas vagy élettárrsal élők almintáján (1. melléklet) a családi kapcsolatok meghatározó magyarázóváltozók hatása hasonló volt, mint a teljes mintán végzett elemzés esetében. A Covid-19-járvány családi kapcsolatokra gyakorolt hatásának megítélése itt egyáltalán nem mutatott szignifikáns összefüggést.

Az egyedülálló almintája (2. melléklet) esetében a kiskorú gyermek száma növelte az elégedetlenség esélyé- nek a mértékét, míg a nagykorú gyermekek számának nem volt szignifikáns hatása. A nőtlen vagy hajadon, valamint az elvált és özvegy válaszadók között nem mutatkozott szignifikáns különbség, azonban az egyfős háztartásban élők nagyobb eséllyel voltak elégedetlenek a családi kapcsolataikkal. A szubjektív jövedelmi helyzet itt is csökkentette a családi kapcsolatokkal való elégedettség esélyét. A Covid-19-járvány családi kap- csolatokra gyakorolt hatásának negatív megítélése azonban növelte az elégedetlenség esélyét. Érdekes, hogy a gazdasági aktivitás esetében az egyedülálló inaktívokhoz képes a munkanélküliek, de a munkaerőpiacon aktívak is nagyobb eséllyel voltak elégedetlenek a családi kapcsolataikkal.

Diszkusszió

Jelen tanulmányban azt vizsgáltuk meg, hogy a különböző párkapcsolati státusszal rendelkezők hogyan ítélik meg a családi kapcsolataikat a lezárások szempontjából poszt-covid-időszakban. Az elemzés a 26–59 évesekre terjedt ki. A leíró eredmények megerősítik azt, hogy párkapcsolatban élők elégedettebbek a családi kapcsolataikkal, mint az egyedülállók, sőt, a kiskorú gyermekek nevelése is növeli az elégedettség mértékét, ami megerősíti előzetes feltételezéseinket.

A regressziós becslések eredményei rámutatnak arra, hogy a Covid-19-járvány nem befolyásolja erősen a családi kapcsolatok megítélését. Csupán azok a válaszadók számoltak nagyobb eséllyel elégedetlenségről, akik úgy vélték, hogy a Covid-19-járvány negatív hatással volt a családi kapcsolatokra, ők azonban a válaszadók kisebb részét tették ki. Ennek oka lehet egyrészt módszertani, hiszen az adatfelvétel célja nem kizárólag ennek a témának a vizsgálata volt, így számos dimenzió nem került felmérésre (pl. a home office jelensége stb.). Emellett az is feltételezhető, hogy a Covid-19-járvány nem fejtett ki hosszú távú hatást, és a lezárások után másfél évvel ez a tapasztalat már nem volt meghatározó a családi kapcsolatok szempontjából. Egy 2018-as adatfelvétel családi kapcsolatokkal való elégedettségre vonatkozó adatai is megerősítik, hogy a járvány előtti elégedettség tendenciái nem változtak jelentősen a lezárások szempontjából poszt-covid-időszakban sem. Ráadásul azok, akik úgy vélték, hogy a járvány negatív hatással volt pénzügyi helyzetükre, kisebb eséllyel számoltak be elégedetlenségről. Ez az eredmény kissé ellentmondásosnak tűnik, hiszen a rossz szubjektív jövedelmi helyzet nagy eséllyel rontja a családi kapcsolatokkal való elégedetlenséget, ami mindenképpen további kutatásokra ösztönöz.

Az eredmények megerősítik a családistressz-elmélet (family stress theory) (Conger et al. 2010), bár nem a Covid-19-járvánnyal összefüggésben. A független változók közül ugyanis az anyagi nehézségeknek van a legerősebb magyarázóereje a teljes mintában és az almintákban is. Azok, akik anyagi problémákkal küzdenek, sokkal negatívabbnak ítélték meg a családi kapcsolataikat, az emiatti feszültség jelentősen rontja a családi kapcsolatok minőségét.

Az eredmények felhívják a figyelmet arra, hogy pozitívan befolyásolja a családi kapcsolatokkal való elégedettséget, ha az emberek több szoros kapcsolattal rendelkeznek. A több barát mindegyik csoportban pozitívan befolyásolja a családi kapcsolatokkal való elégedettséget. A gyermeknevelés a párkapcsolatban élők elégedettségét növeli, míg azok az egyedülállók, akik többfős háztartásban élnek, szintén elégedettebbek a családi kapcsolataikkal. Ezek az eredmények alátámasztják a Rövid és munkatársai (2021) által vizsgált megkötő társadalmi tőke hatását a jóllétre.

Összegzés

A tanulmányban arra kerestük a választ, hogy a Covid-19-járvány miként befolyásolta a családi kapcsolatokkal való elégedettséget mint a szubjektív jóllét kiemelt dimenzióját. Eredményeink néhány következtetést lehetővé tesznek, azonban ezek megerősítéséhez további, kizárólag a Covid-19-járványra fókuszáló kvantitatív és kvalitatív kutatások szükségesek, hiszen az adatfelvétel számos járványhoz kapcsolódó dimenziót nem vizsgált, ami a kutatás korlátját jelenti.

Az eredmények alapján arra következtethetünk, hogy míg a járvány rövid távú hatásai rontották a családok jóllétét, hosszú távon már nem gyakoroltak hatást a családi kapcsolatokkal való elégedettségre. Fontos azonban felhívni arra a figyelmet, hogy a járványtól függetlenül megerősíthető a családistressz-elmélet (family stress theory), ugyanis azokban a családokban, ahol anyagi nehézségekkel küzdenek, sokkal kevésbé elégedettek a családi kapcsolatokkal. Feltehetően a nehézségek konfliktusokat eredményeznek, amelyek jelentősen rontják a családi kapcsolatok minőségét.

Légvégül arra is fontos felhívni a figyelmet, hogy az emberek számára meghatározó szoros kapcsolatok növelik a szubjektív jóllétet, így családi kapcsolatokkal való elégedettséget is.

Hivatkozások

- Bar Shachar, Y. – Lopata, S. – Bar Kalifa, E. (2022) Relationship Satisfaction during COVID 19: The role of partners' perceived support and attachment. *Family Relations*, 72(1), 105–121. <https://doi.org/10.1111/fare.12767>.
- Canzi, E. – Danioni, F. V. – Parise, M. – Lopez, G. – Ferrari, L. – Ranieri, S. – Iafrate, R. – Lanz, M. – Regalia, C. – Rosnati, R. (2021) Perceived Changes in Family Life During COVID 19: The Role of Family Size. *Family Relations*, 70(5), 1303–1311. <https://doi.org/10.1111/fare.12579>.
- Conger, R. D. – Conger, K. J. – Martin, M. J. (2010) Socioeconomic status, family processes, and individual development. *Journal of Marriage and Family*, 72(3), 685–704. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2010.00725.x>
- Dávid B. – Herke B. – Huszti É. – Tóth G. – Túry-Angyal E. – Albert, F. (2021a) A pandémia hatása a személyes kapcsolathálózati struktúrára. *Scientia et Securitas*, 2(3), 350–357. <https://doi.org/10.1556/112.2021.00056>.
- Dávid B. – Szabó T. – Huszti É. – Bukovics I. (2021b) A COVID–19 járvány hatása a leghátrányosabb helyzetű településeken élők mindennapjaira: ahogy a hátrányos helyzetűek és a szociális szolgáltatásokat nyújtók látják. *Scientia et Securitas*, 2(3), 371–382. <https://doi.org/10.1556/112.2021.00061>.
- Erát D. (2020) A „koronaválások” jelensége és lehetséges magyarázatai. In Fokasz N. – Kiss Zs. – Vajda J. (szerk.) *Koronavírus idején*. Budapest: Replika Alapítvány, 151–159.
- Erát, D. (2022) *Educational assortative mating and its effect on the quality and stability of relationships*. PhD-disszertáció. Pécs: PTE.
- Geambaşu, R. – Gergely O. – Nagy B. – Somogyi N. (2022) Alapvető anyaság: Az anyai szerep felértékelődése középosztálybeli magyar nők körében az első Covid19-lezárások idején. *socio. hu*, 4–29. <https://doi.org/10.18030/socio.hu.2022.4.4>.
- Gregor A. – Kováts E. (2020) Koronajárvány: a gondoskodási válság látványos lelepleződése. In Fokasz N. – Kiss Zs. – Vajda J. (szerk.) *Koronavírus idején*. Budapest: Replika Alapítvány, 127–133.
- James, S. – Ben Brik, A. – Jorgensen Wells, M. – Esteinou, R. – Acero, I. D. M. – Mesurado, B. – Debeljuh, P. – Orelana, O. N. (2022) Relationship quality and support for family policy during the COVID 19 pandemic. *Family Relations*, 71(4), 1367–1384. <https://doi.org/10.1111/fare.12705>.
- Kerr, M. L. – Rasmussen, H. F. – Fanning, K. A. – Braaten, S. M. (2021) Parenting During COVID-19: A Study of Parents' Experiences Across Gender and Income Levels. *Family Relations*, 70(5), 1327–1342. <https://doi.org/10.1111/fare.12571>.
- Makay Zs. – Murinkó L. (2021) Válás, élettársi kapcsolatok felbomlása. In Monostori J. – Őri P. – Spéder Zs. (szerk.) *Demográfiai portré 2021*. Budapest: KSH NKI, 29–43.
- Mohanty, J. – Chokkanathan, S. – Alberton, A. M. (2022) COVID 19-related stressors, family functioning and mental health in Canada: Test of indirect effects. *Family Relations*, 71(2), 445–462. <https://doi.org/10.1111/fare.12635>.
- Möhring, K. – Naumann, E. – Reifenscheid, M. – Wenz, A. – Rettig, T. – Krieger, U. – Friedel, S. – Finkel, M. – Corneille, C. – Blom, A. G. (2020) The COVID-19 pandemic and subjective well-being: longitudinal evidence on satisfaction with work and family. *European Societies*, 23(sup1), S601–S617. <https://doi.org/10.1080/14616696.2020.1833066>.
- Monostori J. (2022) *A gyermeküket egyedül nevelő nők és a magányosság*. Korfa, (1).
- Rövid I. – Erát D. – Füzér K. (2021) A párkapcsolat, a gyermeknevelés és a társadalmi tőke szerepe a szubjektív jóllét alakulásában. *socio. hu*, 62–83. <https://doi.org/10.18030/socio.hu.2021.1.62>.
- Rudolph, C. W. – Zacher, H. (2021) Family Demands and Satisfaction with Family Life During the COVID-19 Pandemic. *Couple and Family Psychology: Research and Practice*. <https://doi.org/10.31234/osf.io/8a3gx>.
- Schmid, L. – Wörn, J. – Hank, K. – Sawatzki, B. – Walper, S. (2021) Changes in employment and relationship satisfaction in times of the COVID-19 pandemic: Evidence from the German family Panel. *European Societies*, 23(sup1), S743–S758. <https://doi.org/10.1080/14616696.2020.1836385>.

- Williamson, H. C. (2020) Early Effects of the COVID-19 Pandemic on Relationship Satisfaction and Strtributions. *Psychological Science*, 31(12), 1479–1487. <https://doi.org/10.1177/0956797620972688>.
- Wu, Q. – Xu, Y. (2020) Parenting stress and risk of child maltreatment during the COVID-19 pandemic: A family stress theory-informed perspective. *Developmental Child Welfare*, 2(3), 180–196. <https://doi.org/10.1177/2516103220967937>.

A családi kapcsolatokkal való elégedettség a Covid-19-járvány árnyékában

Balogh Karolina

1. melléklet

Multinomiális logisztikus regressziós modellek eredményei
a családi kapcsolatokkal való elégedettségről – Párkapcsolatban élők

Mennyire elégedett a családon belüli kapcsolataival (ref: Teljes mértékben elégedett)	Elégedett		Kissé elégedett		Nem igazán elégedett	
	Exp(B)	C.I. (95%)	Exp(B)	C.I. (95%)	Exp(B)	C.I. (95%)
Kiskorú gyermekek száma	0,871**	0,785–0,967	0,731***	0,627–0,853	0,702***	0,571–0,864
Nagykorú gyermekek száma	0,971	0,844–1,116	0,875	0,725–1,056	0,795	0,619–1,021
Szubjektív jövedelmi helyzet (ref: háztartása könnyen tudja fedezni a kiadásokat)	1,387**	1,077–1,787	1,990***	1,457–2,718	2,648***	1,789–3,918
Barátok száma	0,946	0,894–1,002	0,936	0,867–1,010	0,899*	0,810–0,998
Egészségi állapota (ref: rossz az egészségi állapota)						
Kielégítő az egészségi állapota	1,988	0,538–7,340	1,182	0,335–4,170	1,222	0,326–4,582
Jó az egészségi állapota	1,058	0,303–3,694	0,325	0,098–1,083	0,215*	0,060–0,763
A Covid-19-járvány hatásának megítélése a családi kapcsolatokra (ref: pozitívan változtatta meg)						
Semleges volt	0,895	0,652–1,230	0,989	0,668–1,465	1,593	0,971–2,613
Negatívan változtatta meg	0,812	0,572–1,152	0,752	0,482–1,172	1,495	0,850–2,627
A Covid-19-járvány hatásának megítélése a saját pénzügyi helyzetére (ref: pozitívan változtatta meg)						
Semleges volt	0,930	0,583–1,481	0,447**	0,268–0,747	0,468**	0,261–0,837
Negatívan változtatta meg	0,913	0,549–1,519	0,432**	0,241–0,773	0,206***	0,100–0,425
A Covid-19-járvány hatásának megítélése a saját munkájára (ref: pozitívan változtatta meg)						
Semleges volt	1,248	0,811–1,923	0,859	0,521–1,416	0,600	0,334–1,078
Negatívan változtatta meg	1,083	0,655–1,793	0,63	0,342–1,160	0,594	0,280–1,260
A Covid-19-járvány hatásának megítélése a saját személyes egészségére (ref: pozitívan változtatta meg)						
Semleges volt	0,862	0,589–1,263	1,545	0,893–2,672	0,69	0,400–1,190
Negatívan változtatta meg	0,963	0,614–1,511	1,012	0,637–1,606	1,204	0,627–2,311
Neme (ref: nő)	0,909	0,719–1,149	0,878	0,656–1,175	0,706	0,491–1,017
Gazdasági aktivitása (ref: inaktív)						
Munkanélküli	1,155	0,327–4,085	1,387	0,338–5,686	3,698	0,841–16,261
Aktív	1,169	0,687–1,990	1,463	0,734–2,913	1,481	0,619–3,542
Lakóhely (ref: község)						
Város	0,968	0,730–1,285	1,016	0,716–1,441	0,798	0,517–1,232
Megyeszékhely	1,452*	1,014–2,079	1,271	0,802–2,014	0,983	0,538–1,794
Budapest	1,059	0,741–1,513	0,948	0,605–1,487	1,093	0,642–1,862
Legmagasabb befejezett iskolai végzettség (ref: diploma)						
Érettségi	1,515**	1,112–2,064	1,491	0,984–2,259	1,411	0,821–2,428
Szakma	2,027***	1,448–2,837	1,919**	1,231–2,993	1,953*	1,096–3,477
Legfeljebb általános iskola	3,338***	2,138–5,211	4,654***	2,723–7,954	4,373***	2,260–8,460
Korcsoport (ref: 50–59 éves)						
40–49 éves	0,871	0,632–1,200	1,095	0,733–1,637	1,019	0,626–1,656
30–39 éves	0,765	0,551–1,062	1,177	0,782–1,772	1,042	0,630–1,724
26–29 éves	1,002	0,646–1,553	0,977	0,553–1,727	0,775	0,377–1,591
N	1973					
Nagelkerke Pseudo R2	0,200					
AIC	4461,364					
BIC	4908,417					

Megjegyzés: * $p < 0,05$; ** $p < 0,01$; *** $p < 0,001$.

A családi kapcsolatokkal való elégedettség a Covid-19-járvány árnyékában

Balogh Karolina

2. melléklet

Multinomiális logisztikus regressziós modellek eredményei
a családi kapcsolatokkal való elégedettségről – Egyedülállók

Mennyire elégedett a családon belüli kapcsolataival (ref: Teljes mértékben elégedett)	Elégedett		Kissé elégedett		Nem igazán elégedett	
	Exp(B)	C.I. (95%)	Exp(B)	C.I. (95%)	Exp(B)	C.I. (95%)
Párkapcsolati státusza (ref: egyedülálló vagy elvált)						
Egyedülálló – nőtlen, hajadon	1,188	0,703–2,008	0,707	0,413–1,209	0,758	0,432–1,329
Kiskorú gyermekek száma	1,458*	1,011–2,103	1,193	0,798–1,783	1,602*	1,072–2,394
Nagykorú gyermekek száma	0,947	0,712–1,259	0,886	0,660–1,190	0,806	0,584–1,113
Egyfős háztartásban él-e	1,152	0,761–1,745	1,445	0,930–2,244	2,023**	1,245–3,287
Szubjektív jövedelmi helyzet (ref: háztartása könnyen tudja fedezni a kiadásokat)	1,713*	1,100–2,668	1,863**	1,170–2,965	2,969***	1,781–4,950
Barátok száma	0,962	0,886–1,044	0,884**	0,802–0,975	0,744***	0,655–0,845
Egészségi állapota (ref: rossz az egészségi állapota)						
Kielégítő az egészségi állapota	3,600	0,749–17,313	2,125	0,531–8,507	1,255	0,322–4,897
Jó az egészségi állapota	1,715	0,399–7,373	0,734	0,205–2,629	0,342	0,098–1,198
A Covid-19-járvány hatásának megítélése a családi kapcsolatokra (ref: pozitívan változtatta meg)						
Semleges volt	1,117	0,642–1,941	1,158	0,642–2,089	3,541***	1,788–7,011
Negatívan változtatta meg	0,822	0,457–1,480	0,931	0,496–1,747	2,606**	1,259–5,393
A Covid-19-járvány hatásának megítélése a saját pénzügyi helyzetére (ref: pozitívan változtatta meg)						
Semleges volt	1,095	0,502–2,389	0,701	0,316–1,554	0,323**	0,141–0,740
Negatívan változtatta meg	1,451	0,621–3,391	0,826	0,348–1,960	0,385*	0,157–0,944
A Covid-19-járvány hatásának megítélése a saját munkájára (ref: pozitívan változtatta meg)						
Semleges volt	1,08	0,504–2,315	1,463	0,657–3,257	0,77	0,331–1,793
Negatívan változtatta meg	0,604	0,248–1,471	0,892	0,350–2,276	0,78	0,293–2,073
A Covid-19-járvány hatásának megítélése a saját személyes egészségére (ref: pozitívan változtatta meg)						
Semleges volt	1,122	0,568–2,216	0,567	0,281–1,141	0,591	0,273–1,282
Negatívan változtatta meg	1,162	0,517–2,612	0,711	0,308–1,641	0,707	0,285–1,750
Neme (ref: nő)	1,16	0,773–1,740	1,345	0,876–2,066	2,036***	1,279–3,241
Gazdasági aktivitása (ref: inaktív)						
Munkanélküli	3,348	0,425–26,362	3,545	0,517–24,299	11,328**	1,693–75,785
Aktív	3,007	0,985–9,180	2,053	0,706–5,966	3,927*	1,267–12,171
Lakóhely (ref: község)						
Város	1,371	0,825–2,279	1,168	0,694–1,964	0,823	0,469–1,443
Megyeszékhely	1,515	0,834–2,751	1,148	0,609–2,165	1,073	0,549–2,101
Budapest	1,619	0,878–2,988	1,357	0,716–2,575	1,696	0,864–3,330
Legmagasabb befejezett iskolai végzettség (ref: diploma)						
Érettségi	0,977	0,597–1,598	1,815*	1,035–3,181	1,153	0,611–2,175
Szakma	1,208	0,682–2,139	2,276**	1,206–4,296	1,846	0,931–3,660
Legfeljebb általános iskola	0,825	0,395–1,724	2,283*	1,067–4,884	2,771**	1,253–6,132
Korcsoport (ref: 50–59 éves)						
40–49 éves	0,498*	0,264–0,941	0,937	0,496–1,770	0,718	0,368–1,403
30–39 éves	0,451**	0,240–0,849	0,56	0,287–1,092	0,571	0,285–1,145
26–29 éves	0,788	0,389–1,593	0,929	0,439–1,965	0,484	0,208–1,125
N	1071					
Nagelkerke Pseudo R2	0,280					
AIC	2456,239					
BIC	2877,524					

Megjegyzés: * $p < 0,05$; ** $p < 0,01$; *** $p < 0,001$.